

WAAROM DEZE NIEUWSBRIEF

Deze nieuwsbrief informeert u over de activiteiten van het Actieplan Aaltjesbeheersing en over nieuwe ontwikkelingen op het gebied van aaltjesbeheersing. Verder in dit nummer een aantal actuele onderwerpen voor de praktijk. De nieuwsbrief staat ook op www.productschapakkerbouw.nl en www.kennisakker.nl.

RESULTATEN

Binnen het Actieplan, een initiatief van het Productschap Akkerbouw (PA) en LTO Nederland, voeren diverse partijen gezamenlijk onderzoeken en voorlichtingsprojecten uit om aaltjesproblemen beter beheersbaar te maken. Een aantal projecten leverde reeds resultaten op, die via de vakbladen hun weg naar u vonden of tot nieuw onderzoek hebben geleid. Verder is eind 2007 gestart met de verspreiding van de zogenaamde 'Rode lampen' (waarschuwingfolders, zie Aaltjesadviescommissie) via de laboratoria. Rapportages en brochures zijn beschikbaar op www.kennisakker.nl (onder initiatieven: Actieplan Aaltjesbeheersing).

Aaltjesadviescommissie

In de Aaltjesadviescommissie werken laboratoria, adviesorganisaties, sector en onderzoek onder leiding van het PA aan grotere eenduidigheid in de communicatie over bemonsteringsuitslagen en de daarop gebaseerde adviezen. Afgelopen najaar zijn door DLV Plant en HLB samen met PPO en de laboratoria de zogenaamde 'Rode lampen' ontwikkeld voor 10 schadelijke aaltjessoorten. Deze folders worden door de laboratoria meegestuurd met de analyse-uitslagen wanneer voor specifieke aaltjes een besmetting is geconstateerd boven een bepaalde drempelwaarde waarbij schade dreigt. De 'Rode lampen' geven informatie over de schade die kan optreden en wat telers kunnen doen om die schade te voorkomen of beperken. In opdracht van de commissie is in december ook een praktische brochure met richtlijnen voor bemonstering verspreid. Hierin komen nut en noodzaak van grond- en gewasmonsters, verschillende soorten aaltjesonderzoek, incubatietechniek, tijdstip van bemonsteren en richtlijnen voor het zelf nemen van monsters aan de orde.

Waardplantrelaties geel bietencyste-aaltje

Het IRS startte in de zomer van 2007 met onderzoek naar de waardplantrelaties van het geel bietencyste-aaltje voor een aantal groenbemesters.

Uit een inventarisatie van de kennis over waardplantrelaties in 2006 bleek die informatie nog te missen. Het gaat om alexandrijnse klaver, bladkool, Perzische klaver, voederwikke, winterkoolzaad, bladrammenas (3 rassen) en gele mosterd (3 rassen). In 2007 is in een klimaatkamerproef onderzocht of vermeerdering van het aaltje optreedt. De mate van vermeerdering wordt komend seizoen in een veldproef getoetst.

Bestrijding *Meloidogyne*

Uit onderzoek van PPO blijkt dat biologische grondontsmetting in combinatie met een rustjaar (braak in combinatie met een zomerteelt bladrammenas) *Meloidogyne chitwoodi* (maïswortelknobbelaaltje) het best bestrijdt. In 2006 startte vervolgonderzoek om de meest belovende technieken (biologische bestrijding met gras of graan en toediening van chitine) verder te optimaliseren en toepasbaar te maken.

VERVOLG OP PAGINA 2

Aardappelmoeheid bestrijden met aardappel als vanggewas of raketblad

Een uit de hand gelopen besmetting met aardappelmoeheidscyste-aaltjes kan in een niet aardappeljaar actief bestreden worden door aardappel als vanggewas te telen. Het gewas lokt de larven uit de cysten, die de wortels binnendringen. Voordat het tot een nieuwe vermeerdering komt wordt het gewas doodgespoten. Het is wel van belang dat er aandacht besteed wordt aan de uitvoering. Dat laatste kan ook gezegd worden van de teelt van raketblad. Ook dit gewas lokt de larven uit de cysten. Het bestrijdend effect van raketblad is in de praktijk zeer wisselend gebleken en de teelt verloopt vaak moeizaam door de trage start.

Een goed uitgevoerde teelt van raketblad

Op www.kennisakker.nl staan de nadere details van beide teelten. Bij de teelt van aardappel als vanggewas moet vrijwel altijd een ontheffing van het vruchtwisselingsvoorschrift (1 op 3 teelt) aangevraagd worden (zie www.productschapakkerbouw.nl/teelt/aardappelmoeheid). Bij de aanvraag kunt u aangeven of de teelt bij de PD gemeld moet worden als officiële bestrijdingsmaatregel.

In 2007 zijn op het proefveld een resistente bladramenas en witlof geteeld en in 2008 wordt het resultaat van de behandelingen getoetst met een pootgoedteelt.

In 2008 worden de geoptimaliseerde methoden ook getest op werkzaamheid tegen *M. hapla* (noordelijk wortelknobbelaaltje) in de wachtbeddenteelt van aardbeien, gefinancierd door het Productschap Tuinbouw. Een kosten/batenanalyse maakt onderdeel uit van het project.

Dieptewerking grondontsmetting

Sinds najaar 2006 werkt HLB aan optimalisatie van de dieptewerking van natte grondontsmetting op matige tot zware zavel/klei. In ontsmettingsseizoen 2006/2007 bleek dat beide getoetste roterende spitmachines (en bewerkingsdieptes) een redelijke verdeling van het middel gaven in zowel diepte als breedte. Een goede afdichting van de bovenlaag kon echter niet voldoende worden gerealiseerd, al was de grond flink aangedrukt en stevig. Het dodingspercentage voor *Pratylenchus thornei* en *Globodera pallida* bleek in de bovenste laag op 40-60% te liggen (beide spitdieptes en doseringen Monam). De diepere spitdiepte leek iets meer effect te hebben in de laag 30-40 cm dan de ondiepere. Het onderzoek wordt dit ontsmettingsseizoen herhaald.

Kennisoverdracht en nieuw onderzoek

Het project Aaltjeswijzer (uitgevoerd door DLV Plant, PPO en HLB) speelt een centrale rol in de kennisoverdracht en wordt gesubsidieerd door LNV en de Europese Unie. In 2007 zijn negen grotere en kleinere artikelen en tips gepubliceerd en daarnaast onder andere negen veldexcursies (zogenaamde gruwelroutes), drie cursusrondes voor 'Train de trainer' (samen 57 intermediairs) en 37 presentaties voor studiegroepen (1.300 deelnemers) georganiseerd.

Naar aanleiding van onderzoekswensen uit de jaarlijkse PA-programmeringscyclus zijn offertes

COLOFON

PA, DLV Plant, PPO en HLB besteden uiterste zorg aan deze publicatie. Adviezen zijn gebaseerd op de meest actuele en betrouwbare informatie. PA, DLV Plant, PPO en HLB aanvaarden geen enkele aansprakelijkheid voor de gevolgen die kunnen ontstaan bij gebruik van deze informatie.

Het Actieplan is een initiatief van het Productschap Akkerbouw en LTO Nederland en wordt mede gefinancierd door het Productschap Tuinbouw.

Informatie over het Actieplan Aaltjesbeheersing

Arjan Kuijstermans
Postbus 29739
2502 LS Den Haag
Telefoon 070 - 370 84 26
Email aaltjesbeheersing@hpa.agro.nl
Internet www.kennisakker.nl en
www.productschapakkerbouw.nl

opgevraagd voor nieuw onderzoek:

- Opsporingsmethoden voor *Meloidogyne*;
- Rasgevoeligheid van aardappel voor *Pratylenchus penetrans*.

Meloidogyne chitwoodi in consumptieaardappelen; granulaat de oplossing?

Zorg dat de aaltjessituatie van het perceel bekend is om risico's goed te kunnen inschatten.

Bij lichte besmettingen zijn er mogelijkheden met minder gevoelige rassen (b.v. Agria, Bintje, Innovator) en vroege levering. De knobbelvorming gaat namelijk door in de bewaring. Daarnaast kunnen granulaten ondersteuning bieden. Granulaten kunnen knobbelvorming beperken, echter niet voorkomen. Volveldstoepassingen hebben een groter effect dan rijenbehandelingen. Volveldstoepassingen altijd inspitten met een roterende spitmachine voor een goede verdeling. Bij lichte besmettingen blijft het risico op afkeuring bestaan. Teel op percelen met matige tot zware besmettingen geen aardappelen. Gevoelige rassen (b.v. Hansa) controleren vanaf augustus door wekelijkse proefrooing. Bij knobbelvorming direct leveren.

Bij dun schillen zijn de eiproppen van *Meloidogyne chitwoodi* goed zichtbaar

Laat zaaien: minder aantasting door wortelknobbelaaltjes
Zo lang mogelijk uitstellen van de zaai van gewassen die schadegevoelig zijn voor *M. chitwoodi* of *M. fallax* zal ervoor zorgen dat er minder schade kan optreden. Wanneer de bodemtemperatuur boven de 5 graden komt zullen de eieren in de grond spontaan uitkomen. Wanneer er dan nog geen gewas staat (ook geen onkruid dus!), zullen de larven massaal afsterven. Zo wordt de begindichtheid aan aaltjes stukken lager en dat is gunstig voor het gewas.

Denk bij het veranderen van de teeltrichting ook aan aaltjes
Er is een trend gaande om de teeltrichting zodanig aan te passen dat er langere stroken ontstaan. Realiseer u wel dat een bemonstering in deze langere stroken een groter besmet verklaard oppervlak gaat opleveren (aardappelcysteaaltjes). Een besmetverklaring wordt immers altijd per strook opgelegd, ongeacht de lengte hiervan. En wanneer u al een besmetting heeft, smeert u met het veranderen van de teeltrichting deze uit over een groter aantal vierkante meters. Dit zal de trefkans sterk verhogen.

Valplek door aardappelcysteaaltje; versmering is groter in de lengterichting